

Research paper

Judicial Authority Mechanisms from the Perspective of Ayatollah Khamenei, with a Focus on Domestic Security and Stability

Hamid Panahi

Associate Professor of Geography, Amin University of Law Enforcement Sciences, Tehran, Iran.

hamidpana@chmail.com

 0000-0000-0000-0000

Hamid Hashemi

Assistant Professor, Law Department, University of Law Sciences, Tehran, Iran.

hamyaneh60@yahoo.com

 0000-0000-0000-0000

Mohammad Mirzaei

Assistant Professor, Department of Law, Amin University of Law Sciences, Tehran, Iran (Corresponding author).

md92.mirzaei@gmail.com

 0000-0000-0000-0000

Abstract

According to Article 156 of the Constitution, the primary duties of the Judiciary include promoting justice and legitimate freedoms, supervising the proper implementation of laws, addressing grievances, restoring public rights, detecting crimes, prosecuting and punishing offenders, implementing divine laws, and taking appropriate measures for crime prevention. The overall outcome of fulfilling these responsibilities is the establishment, safeguarding, and consolidation of domestic security. Based on the statements of the Supreme Leader Ayatollah Khamenei, achieving this mission requires the Judiciary to be founded on two key pillars: authority and public trust. As one of the fundamental pillars of governance, the Judiciary must follow the Leader's wise strategies and guidance and develop a comprehensive understanding of their essence. Failure to properly define, achieve, and exercise judicial authority and efficiency would lead to violations of people's rights, growing dissatisfaction, and disruptions in public order and security. Therefore, the central question is: What are the components of judicial authority and efficiency from the perspective of the Leader of the Islamic Revolution, Ayatollah Khamenei? This study aims to analyze the content of Ayatollah Khamenei's speeches, statements, and messages to identify the mechanisms of judicial authority from his perspective, with a focus on maintaining domestic security stability. This research is applied and developmental in nature and employs a qualitative methodology (using a thematic analysis approach). The study's population consists of the collected speeches, statements, and messages of the Supreme Leader Ayatollah Khamenei from 1989 to December 2023, as published on the official website *Khamenei.ir*. The findings indicate that the mechanisms of judicial authority from his perspective, with a focus on domestic security stability, can be categorized into two groups: structural mechanisms and behavioral mechanisms. The structural mechanisms include principles such as "recruitment and selection," "training and education," "employment and appointment," and "supervision and oversight." The behavioral mechanisms influencing judicial authority and domestic security include "crime prevention," "trust-building," "security promotion," "anti-corruption efforts," "justice-oriented approaches," "program-based planning and reformism," "people-centeredness," "judicial decisiveness," and "adherence to the law."

Keywords: Ayatollah Khamenei; judicial authority; Judiciary; rule of law; domestic security.

مقاله پژوهشی

سازوکارهای اقتدار قضایی از نگاه آیت‌الله خامنه‌ای با تمرکز بر ثبات امنیت داخلی

حمید پناهی

دانشیار جغرافیا دانشگاه جامع علوم انتظامی امین، تهران، ایران.

hamidpana@chmail.com

id 0000-0000-0000-0000

حمید هاشمی

استادیار گروه حقوق دانشگاه علوم انتظامی، تهران، ایران.

hamyaneh60@yahoo.com

id 0000-0000-0000-0000

محمد میرزایی

اساستادیار گروه حقوق دانشگاه جامع علوم انتظامی امین، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

md92.mirzaei@gmail.com

id 0000-0000-0000-0000

چکیده:

بر اساس اصل ۱۵۶ قانون اساسی کشور، گسترش عدالت و آزادی‌های مشروع، نظارت بر حسن اجرای قوانین، رسیدگی به تظلمات، احیای حقوق عامه، کشف جرم، تعقیب و تعزیر مجرمین و اجرای حدود الهی و اقدام مناسب در پیشگیری، وظیفه اصلی قوه قضائیه است که نتیجه آن در مجموع تولید، تأمین و تثبیت امنیت داخلی و صیانت از آن خواهد بود. تحقق این رسالت بر اساس فرمایشات آیت‌الله خامنه‌ای مستلزم ابتنای قوه قضائیه به دو عامل اقتدار و اعتماد است. قوه قضائیه به‌عنوان یکی از ارکان اساسی حاکمیتی، می‌بایست از راهبردها و رهنمودهای حکیمانه رهبری پیروی نموده و بر درون‌مایه رهنمودهای ایشان، اشراف تام یابد. در صورت عدم تبیین صحیح کارآمدی و اقتدار قضایی و اجرای آن، شاهد تضییع حقوق مردم و تعمیم نارضایتی و اخلاف در نظم و امنیت در جامعه خواهیم بود؛ بنابراین سؤال اساسی این است که مؤلفه‌های کارآمدی و اقتدار قضایی از منظر آیت‌الله خامنه‌ای کدامند؟ این پژوهش تلاش دارد تا نسبت به تحلیل مضمون مجموعه بیانات، سخنرانی‌ها و پیام‌های آیت‌الله خامنه‌ای، مؤلفه‌های اقتدار قضایی از نگاه ایشان را با تمرکز بر ثبات امنیت داخلی شناسایی نماید. پژوهش حاضر، تحقیقی کاربردی - توسعه‌ای است که برای گردآوری داده‌ها، از روش کیفی (با رویکرد اکتشافی تحلیل مضمون) استفاده شد. جامعه آماری، مجموعه بیانات، سخنرانی‌ها، پیام‌های آیت‌الله خامنه‌ای (۱۳۶۸ الی آذرماه ۱۴۰۲) است. یافته‌های تحقیق نشان داد که سازوکارهای اقتدار قضایی از نگاه ایشان با تمرکز بر ثبات امنیت داخلی در دو بخش سازوکارهای ساختاری و رفتاری قابل صورت‌بندی‌اند، سازوکارهای ساختاری مشتمل بر گزاره‌هایی مانند: «جذب و گزینش»، «تربیت و آموزش»، «به‌کارگیری و انتصاب» و «نظارت و واپایش» و سازوکارهای رفتاری اثربخش بر اقتدار قضایی از نگاه ایشان با تمرکز بر ثبات امنیت داخلی شامل «پیشگیری از جرم»، «اعتماد افزایی»، «امنیت آفرینی»، «فساد ستیزی»، «عدالت ورزی»، «برنامه محوری و تحول‌گرایی»، «مردم مداری»، «قاطعیت قضایی» و «قانون مداری» است.

واژگان اصلی: آیت‌الله خامنه‌ای، اقتدار قضایی، قوه قضائیه، قانون‌مداری، امنیت داخلی.

دسترسی به مقالات نشریه علمی مطالعات راهبردی انقلاب اسلامی (Open Access) است.

نشریه علمی «مطالعات راهبردی انقلاب اسلامی» تحت مجوز بین‌المللی

Creative Commons Attribution 4.0 International CC BY 4.0

Doi: 10.22034/firsj.2025.491572.1078

مسئولیت مقاله از نظر محتوای علمی و نظرات مطرح‌شده در متن آن، به عهده نویسندگان و یا نویسنده مسئول مقاله می‌باشد و مورد تأیید / عدم تأیید صاحب امتیاز نشریه مطالعات راهبردی انقلاب اسلامی نمی‌باشد.

مقدمه

امنیت داخلی، پدیده‌ای چندوجهی، سیال، پیچیده و بنیادین برای رشد و توسعه یک جامعه در ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی و اجتماعی است که هیچ پیشرفتی بدون وجود این متغیر زیربنایی محقق نمی‌شود. امنیت داخلی «محصول مشترک تعامل میان جامعه و نظام سیاسی است؛ به میزانی که میان جامعه و نظام سیاسی تعامل و هماهنگی وجود داشته باشد، امنیت داخلی نیز در آن کشور دوام و قوام خواهد یافت» (زرع زاده، ۱۳۹۲: ۱۷). یکی از مراجع مهم اثرگذار بر امنیت داخلی که می‌تواند موجبات تنزل یا تعمیق و ارتقای این متغیر را فراهم کند، قوه قضائیه است. از همین رو به عقیده بسیاری از اندیشمندان «اقتدار قضایی، مؤثرترین قدرتی است که با اجرای قانون و ایجاد اعتماد در مردم می‌تواند، آزادی، امنیت و آسایش را فراهم کند» (اعتمادی و همکاران، ۱۳۹۹: ۵). بر اساس قانون اساسی و قوانین مدون از وظایف مهم حاکمیت و به‌خصوص قوه قضائیه اجرای قوانین و حدود الهی، رسیدگی به تظلمات افراد، احیا و تضمین حقوق عامه و امنیت افزایی و انتظام بخشی در سطح جامعه اسلامی است. تحقق این رسالت خطیر و مهم بایستی مبتنی بر سیاست‌های کلی و اسناد بالادستی تعریف شده صورت پذیرد. از آنجایی که بیانات و فرمایشات آیت‌الله خامنه‌ای نیز در جایگاه ولی فقیه به‌نوعی مبین اهداف و خواسته‌های بنیادین نظام اسلامی است؛ در موضوع مورد بحث نیز باید مورد توجه قرار گیرد. کارآمدی و اقتدار قضایی قوه قضائیه به‌عنوان یکی از لوازم اصلی انجام وظایف این قوه تلقی و باید ابعاد و مؤلفه‌های مختلف آن احصا و مورد بررسی قرار گیرد. بر این اساس، تبیین و کاربست منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای در راستای دستیابی به اقتدار و اعتماد به قوه قضائیه، می‌تواند به قرار گرفتن این نهاد در تراز جمهوری اسلامی، کمک شایانی نماید؛ اما چگونگی نیل به مطلوب، مسئله‌ای است که می‌طلبد مورد واکاوی دقیق و عمیق قرار گیرد.

یکی از دغدغه‌های همیشگی رهبران جمهوری اسلامی از ابتدای تکوین و شکل‌گیری حکومت اسلامی در ایران، تأمین و برآورده شدن حقوق اجتماعی جامعه، عدالت و امنیت

اجتماعی از رهگذر پیاده‌سازی تعالیم اسلامی و تعمیم تعبد و معنویت در روح و کالبد قوانین و رعایت قانون در تمام شئون حکمرانی بوده است.

آیت‌الله خامنه‌ای در دیدار با مسئولان قضایی در هفتم تیر ۱۴۰۱ تأکید داشتند که «حکومت الهی و اسلامی باید تعبد را و توجه به خدا را و توجه به معنویت را گسترش بدهد. اقامه صلوات به این منظور است؛ باید روح تعبد در جمهوری اسلامی گسترش پیدا کند. در قانون اساسی ما هم جزو وظایف، در اصل هشتم همین مسئله امر به معروف و نهی از منکر هست. نَهَوْنَا عَنِ الْمُنْكَرِ؛ از منکر هم نهی [کنید]؛ منکر چیست؟ ظلم است؛ فساد است؛ تبعیض است؛ بی‌انصافی است؛ عدم اطاعت الهی است؛ این‌ها ظلم است؛ این‌ها منکر است؛ از این‌ها باید نهی بشود؛ یعنی این‌ها [جزو] وظایف است. به هر حال این یک وظیفه‌ای است که جزو وظایف قوه قضائیه هم هست و اگر چنانچه عمل نکردیم، ضربه خواهیم خورد» به منظور سرعت بخشیدن به تحقق جامعه اسلامی و عینیت بخشیدن به انتظارات و نیازهای جامعه، یکی از راه‌کارهای اساسی، تثبیت اضلاع جامعه ایرانی بر مبانی و موازین اسلامی است. دستیابی به این مهم، خود مستلزم تدوین و پیاده شدن سازوکاری موسع و موثق در کلیه شئون جامعه است که از جمله این ارکان، کارآمدسازی قوه قضائیه از طریق ارتقای اقتدار آن به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ارکان جمهوریت نظام اسلامی است؛ چراکه این قوه، به دلیل گستردگی حوزه عملکردی و تنوع دامنه مأموریتی، با تأثیرگذاری مستقیم بر امنیت داخلی و به تبع آن در سایر حوزه‌ها، از توان بالقوه‌ای برای ایجاد تحولات اجتماعی برخوردار است. از سوی دیگر و به دلیل اثرگذاری عملکرد و برابند اقدامات قوه قضائیه بر میزان مشروعیت و مقبولیت نظام حکمرانی جمهوری اسلامی و آگاهی دشمنان کشور از این موضوع، عملکرد قوه مذکور در سطوح و ابعاد مختلف عدالت ورزی، اعتماد و اقتدار از همان ابتدای انقلاب از سوی رسانه‌های معاند نظام مورد هجمه قرار گرفته و معاندان کوشیده‌اند اعتماد اجتماعی به قوه قضائیه را کاهش دهند.

بی‌اعتمادی و سوءذهنیت به عملکرد قوه قضائیه می‌تواند موجبات کاهش اقتدار این قوه را در شئون مختلف سیاست‌گذاری تا اجرا موجب شود. از همین رو، آیت‌الله خامنه‌ای

به صورت مؤکد «اقتدار» و «اعتماد» به قوه قضائیه را دو رکن مهم برای موفقیت این سازمان بیان و بر آن تأکید ورزیده‌اند (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۰/۰۴/۰۶). بر اساس آنچه بیان شد، قوه قضائیه می‌تواند بر کارآمدی نظام در ابعاد مختلف از جمله تولید، تثبیت و تأمین امنیت داخلی و ریل‌گذاری برای حرکت جامعه ایرانی به سمت جامعه‌ای فضیلت‌گرا و متعالی تأثیر بگذارد، مشروط بر آن‌که در بدایت امر، خود به آموزه‌ها و مبانی دینی، متعهد و به اجرای تعالیم آن ملتزم بوده تا در گام بعد بتواند به‌عنوان پیشران این تحول متعالی عمل نماید. اوامر و نواهی آیت‌الله خامنه‌ای به‌عنوان ولی فقیه و نایب حضرت صاحب‌الامر به‌عنوان یکی از مهم‌ترین اسناد بالادستی درباره تحول دستگاه قضایی است که در عین حال خود از انتظارات عمومی نیز به شمار می‌رود و با شناخت و صورت‌بندی دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای در خصوص سازوکارهای اقتدار قضایی می‌توان به الگویی کاربردی در این حوزه دست یافت که هم متضمن تحقق امنیت جامعه و هم ضامن بقای نظام و اجرای حدود الهی باشد. بر این مبنا و چون تاکنون تحقیقی با عنوان این پژوهش انجام نگرفته و این موضوع ضرورت انجام تحقیقی با موضوع سازوکارهای اقتدار قضایی از نگاه آیت‌الله خامنه‌ای با تمرکز بر ثبات امنیت داخلی را به‌خوبی روشن می‌نماید. در راستای نیل به این هدف می‌بایست مؤلفه‌های اقتدار قضایی قوه قضائیه را با اتنا بر منظومه فکری مقام رهبری شناسایی گردد که این تحقیق این رسالت را بر عهده خواهد داشت.

۱. پیشینه پژوهش

در حوزه تحقیق پیش‌رو، پژوهش‌ها و مطالعاتی نزدیک به موضوع مدنظر انجام شده است که مرور و مطالعه نقادانه آن‌ها به انجام بهتر این پژوهش کمک خواهد نمود؛ مرادی (۱۴۰۲) در تحقیقی با عنوان «شایستگی‌های خاص مدیران قوه قضائیه با تأکید بر تحلیل اسناد بالادستی و دیدگاه مدیران» به این موضوع پرداخت. یافته‌های تحقیق نشان داد که سلامت و نفوذناپذیری، عدالت، کرامت انسانی، کارآمدی و جهادی بودن شایستگی‌های محوری قوه قضائیه هستند. شایستگی‌های شخصیتی، رفتاری، مدیریتی و

خبرگی شایستگی‌های معرفی‌شده برای مدیران قضایی و اداری بوده‌اند که در میان شاخص‌های هر یک از شایستگی‌های ذکرشده بر اساس دیدگاه مدیران، مهارت‌های ارتباطی یکی از مهم‌ترین مهارت‌های مورد نیاز مدیران قوه قضائیه است. علاوه بر این، شناخت سازمان، شناخت افکار عمومی و جامعه، اعتمادسازی، مقبولیت بین افراد، شناخت قومیت و فرهنگ، شناخت سیاست‌های قضایی و سرمایه اجتماعی از فراشایستگی‌های خاص مدیران قضایی بوده است که در انتصاب مدیران قضایی باید بدان‌ها توجه نمود.

مروتی (۱۴۰۲) در تحقیقی با عنوان «اصول تحقق امنیت قضایی در نظام کیفری ایران» به این موضوع پرداخت. بر اساس یافته‌های تحقیق، بهره‌گیری از همکاری شخصیت‌های کاردان، قضات پاک‌دامن و شجاع و حقوق‌دانان فاضل حوزه و دانشگاه، این امکان را می‌دهد که در مجموع به کمال دستگاه قضایی و امنیت قضایی برسیم. در ایجاد امنیت قضایی مهم‌ترین خیر، اجرای عدالت و قانون است و نظام قضایی اسلام، کارآمدترین وسیله برای تحقق این هدف متعالی است. تقویت دانش قضایی و گزینش اشخاص صالح در مجموعه‌های قضایی و اداری و برنامه‌ریزی دقیق همراه با نظارت مستمر بر اجزای دستگاه قضایی و حفظ عزت و حرمت قضاوت و حقوق شهروندی، از لوازم اصلی برای تحقق امنیت قضایی به حساب می‌آیند. روش پژوهش حاضر توصیفی-تحلیلی است.

خشنودی و عزیزی (۱۴۰۲) در تحقیقی با عنوان «بایسته‌های الگوی تحول قوه قضائیه مبتنی بر گفتمان رهبری» به این موضوع پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که از منظر ایشان اولویت‌هایی همچون انقلابی شدن، فساد ستیز شدن، استقلال و اقتدار قضایی در کنار عواملی همچون امیدبخشی، نجات‌بخشی و آرامش‌بخشی قوه قضائیه، از مؤلفه‌های اصلی الگوی تحول قوه قضائیه به شمار می‌آید.

محمدی، امینی و فقیه (۱۴۰۰) در تحقیقی با عنوان «جایگاه امنیت قضایی در الگوی حکمرانی قضایی جمهوری اسلامی ایران» به این موضوع پرداختند. مبتنی بر یافته‌های تحقیق، بُعد «امنیت قضایی» بیشترین تأثیرپذیری مستقیم و غیرمستقیم را از سایر ابعاد الگو با دو شاخص کلیدی خروجی «درک و لمس عینی عدالت قضایی و ثمرات برنامه‌های

اجرای تحول قضایی توسط اکثریت مردم» و «تسلیم قلبی، اعتماد و اقناع ذهنی اقتدار آفرین همگان در برابر کارآمدی دستگاه قضایی و مجموعه ضابطین قضایی» دارد.

اعتمادی، شاملو، علیمزادی و احمدی موسوی (۱۳۹۹) در تحقیقی با عنوان «مؤلفه‌های اخلاقی در اقتدار قضایی با محوریت حقوق ایران» به این موضوع پرداختند. بر اساس یافته‌های تحقیق، شجاعت، امانت‌داری، رأفت، مهربانی، خوش‌خلفی، صبر وفای به عهد و غیره از جمله مؤلفه‌های اخلاقی در اقتدار قضایی است و این‌ها و سایر صفات اخلاقی حسنه، نقش ارزنده در اقتدار قضایی بازی خواهند کرد، زیرا یکی از عوامل ارتکاب جرم که نهایتاً به اقتدار قضایی پیوند می‌خورد، رذایل اخلاقی است؛ از قبیل زورگویی، دروغ‌گویی، خیانت، طمع و ظلم.

عالی‌پور، رضایی و صدقاتی (۱۳۹۷) در تحقیقی با عنوان «کارآمدی قضایی و امنیت ملی؛ پویایی اندیشه قضایی در برابر پویایی رویه قضایی» به این موضوع پرداختند. بر اساس یافته‌های محققان، کارآمدی قضایی در دو بُعد معنوی و مادی نمود دارد. در بُعد معنوی، حس فراگیر عدالت و باور همگانی بر این پایه که دستگاه قضایی همگان را در برابر رفتار و تصمیمشان پاسخگو می‌کند. برای این بُعد، بایسته است که قوه قضائیه، مستقل، بی‌طرف و رفتارش بر پایه حاکمیت قانون باشد. در بُعد مادی، کارآمدی قضایی برگرفته از کارکرد عموم دادرسان است که در یک سلسله‌مراتب اداری قرار ندارند و چالش‌ها و اختلاف‌ها را بر پایه سواد، تخصص و مهارت زیاد به‌همراه تشخیص و اجرای صلاح‌دید قانون برطرف می‌سازند.

زین‌الدینی، فرهی و سنجقی (۱۳۹۵) در تحقیقی با عنوان «الگوی کارآمدی در قوه قضائیه بر اساس رهنمودهای امام خمینی^(ه) و آیت‌الله خامنه‌ای» به این موضوع پرداختند. بر اساس یافته‌های محققان، سازوکارهای اجرایی شدن کارآمدی در قوه قضائیه عبارت است از: قاضی، مدیریت، قانون‌گرایی، عدالت ورزی، مبارزه با فساد، حبس‌زدایی و رعایت حقوق مجرمان.

زین‌الدینی، فرهی و سلطانی (۱۳۹۵) در تحقیقی با عنوان «پیامدهای کارآمدی در قوه قضائیه از منظر امام خمینی^(ه) و آیت‌الله خامنه‌ای» به این موضوع پرداختند. یافته‌های

محققان گویای آن بود که عمده‌ترین پیامدهای کارآمدی قوه قضائیه از دیدگاه امام راحل و آیت‌الله خامنه‌ای شامل پیشگیری از جرم، احساس امنیت، اعتماد مردم، توسعه و تعالی قوه قضائیه و نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران است.

همچنین زین‌الدینی، فرهی و سلطانی (۱۳۹۴) در تحقیقی با عنوان «سازوکارهای کارآمدی در قوه قضائیه بر اساس گفتمان امام خمینی^(ره) و آیت‌الله خامنه‌ای» به این موضوع پرداختند. بر مبنای یافته‌های تحقیق سازوکارهای کارآمدی در قوه قضائیه شامل قاضی، مدیر و مدیریت، قانون‌گرایی، عدالت ورزی، مبارزه با فساد، حبس زدایی و رعایت حقوق مردم هستند.

پریرا^۱ و همکاران (۲۰۲۴) در تحقیق خود با عنوان «رویکردی یکپارچه برای بررسی ادبیات کارآمدی قضایی در اروپا» به تصویرسازی کلان کارآمدی قضایی به روشی ساختاریافته در اروپا پرداخته و با بررسی بیش از ۶۵۰۰ مقاله، ۵۰ مقاله را به صورت انتقادی مورد تجزیه و تحلیل قرار داده و دیدگاه‌های جدیدی را برای تحقیقات آینده و پیامدهای سیاست در تقویت سیستم‌های قضایی اروپا ارائه کردند. این تجزیه و تحلیل مربوط به داده‌های کتابشناختی، ساختار مدل و یافته‌هایی از جمله ناهمگنی ساختار دادگاه‌ها و تجربه و دانش قضات و قوانین مرتبط گردید.

کیم، شی و وردی^۲ (۲۰۲۴) در تحقیق خود با عنوان «پیامدهای نوآوری کارآمدی قضایی» بیان نمودند که توانایی دادگاه برای حل سریع‌تر پرونده‌های مورد بررسی و به روشی که مورد توافق طرفین دعوا باشد، چگونه بر کارآمدی قضایی تأثیر می‌گذارد. استفاده از فناوری‌های در فرایند قضایی و دانش حقوقی مسئولین وجود قوانین مناسب و تعهد به انجام خدمات به همراه سرعت و دقت در صدور احکام و اجرای آن‌ها موجب ارتقای کارآمدی می‌گردد.

زولائه^۳ (۲۰۲۳) در تحقیق خود با عنوان «دادگاه‌های الکترونیکی در اندونزی: بررسی فرصت‌ها و چالش‌های عدالت و ارتقای کارآمدی قضایی» تأکید داشتند که رسیدگی سنتی در مقایسه با رسیدگی الکترونیکی به پرونده‌های باعث اطاله فرایند قضایی شده که یک

1. Pereira

2. Kim, Shi & Verdi

3. Zulaeha

سابقه منفی برای نهاد قضایی ایجاد می‌کند؛ بر اساس یافته‌ها، محاکمه‌های الکترونیکی روشی مؤثر برای کسانی است که قبلاً مجبور بودند مدت طولانی برای عدالت منتظر بمانند؛ از جمله مزایای این روش رفع نیاز به مراجعه به دادگاه برای ثبت پرونده، کاهش هزینه دادرسی و افزایش سرعت رسیدگی و در نهایت موجب رضایتمندی و کارایی قضایی می‌شود.

فالوینگا و ایپولیتی^۱ (۲۰۲۱) در تحقیق خود با عنوان «سیاست اصلاحات برای افزایش کارایی قضایی در ایتالیا: فرصتی مبتنی بر راهکارهای صندوق‌های اتحادیه اروپا پس از کووید» بیان می‌دارند که در مورد عوامل تعیین‌کننده عملکرد دادگاه، ساختار فعلی کارکنان و رویه‌های مدنی، محرک‌های اصلی ناکارآمدی قضایی هستند که سیاست‌گذاران باید نسبت به تغییر آن‌ها اقدام کنند. با توجه به صندوق بازبایی اتحادیه اروپا با هدف کاهش اثرات اقتصادی کووید-۱۹، یکی از مهم‌ترین اصلاحات ساختاری در ایتالیا، با استفاده از اهرم منابع مالی است. در بسته مالی نسل بعدی اتحادیه اروپا چنین اصلاحاتی ممکن است بتواند کارایی فنی دادگاه‌ها را بهبود بخشد و درعین حال بودجه عمومی را نیز تحت کنترل نگه دارد.

۲. مبانی نظری

۲-۱. نظریه کارایی و اثربخشی^۲

این نظریه به تفکیک کارایی (Efficiency) و اثربخشی (Effectiveness) می‌پردازد. کارایی به میزان استفاده بهینه از منابع اشاره دارد، درحالی‌که اثربخشی به توانایی دستیابی به اهداف اشاره می‌کند (دراکر^۳، ۲۰۰۰: ۲۲۵).

1. G. Falavigna & Ippoliti

2. Effectiveness and Efficiency Theory

3. Drucker

۲-۲. نظریه سیستم‌ها^۱

این نظریه بر این فرض استوار است که سازمان‌ها به‌عنوان سیستم‌های پیچیده‌ای عمل می‌کنند که در آن اجزا به یکدیگر وابسته هستند. کارآمدی یک سیستم به نحوه تعامل و همکاری اجزا بستگی دارد (برتالانفی^۲، ۱۹۶۸: ۸۷).

۲-۳. نظریه منابع و توانمندی‌ها^۳

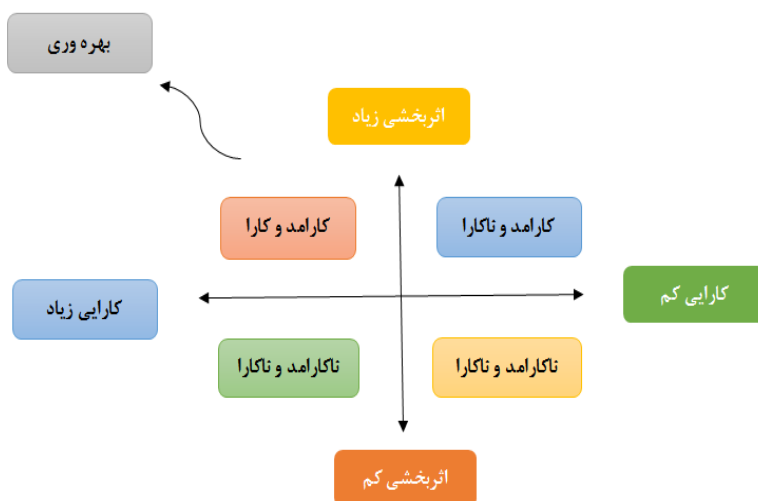
این نظریه تأکید دارد که کارآمدی سازمان‌ها به دارایی‌ها و منابع خاص آن‌ها وابسته است. توانمندی‌های منحصر به فرد می‌تواند مزیت رقابتی و کارآمدی بیشتری را به ارمغان آورد (بارنی^۴، ۱۹۹۱: ۱۰۶) از نظر برخی دیگر کارآمدی به میزان رسیدن به هدف تعیین شده سازمان و رضایت خاطر کسانی که در رسیدن به اهداف نقش داشتند، گفته می‌شود (زاهدی و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۱۱). در واقع، کارآمدی، محصول ترکیب دو دیدگاه بهره‌وری و اثربخشی است و همین معنا با مبانی گفتمان اسلامی قرابت دارد؛ چراکه در این معنا کارآمدی با مقولات مهمی همچون قدرت، اقتدار و خدمت به مردم، ارتباط مستقیم پیدا می‌کند که به‌عنوان مؤلفه‌های راهبردی کارآمدی به آن‌ها اشاره شده است (زین‌الدینی و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۶۴). مجموع رویکردهای نظری محققان داخلی و خارجی را می‌توان در قالب شکل (۱) نمایش داد:

1. Systems Theory

2. Bertalanffy

3. Resource-Based View

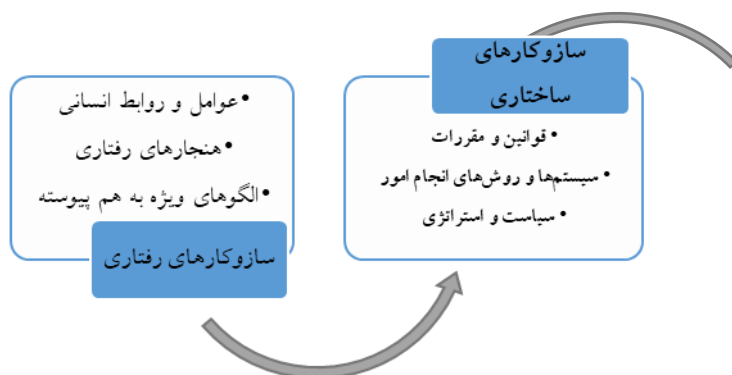
4. Barney

شکل ۱: رویکردهای نظری کارآمدی (افتخاری و باباهادی، ۱۳۹۷: ۱۵)

پس از مشخص شدن اجزای کارآمدی، لازمه نیل به آن و در واقع سازوکار مهم سازمانی برای نیل به کارآمدی، هم‌راستایی و هماهنگی بین اضلاع و ارکان سازمانی است. هماهنگی سازمانی با مجموعه‌ای از سازوکارهای ساختاری و رفتاری تحقق می‌یابد که برای مرتب ساختن اجزای سازمان با یکدیگر به کار می‌روند و نیز اهداف سازمانی را تسهیل می‌کنند. هماهنگی عبارت است از فرایند همسو نمودن همه قسمت‌های سازمان و هماهنگی‌های درون‌سازمانی، سازوکارهایی است که صرفاً به ساختار داخلی سازمان مربوط می‌شوند (سعادت، ۱۳۹۰: ۶۱).

این سازه را برخی به اقدامات ساختاری و محتوایی یا رفتاری تقسیم‌بندی کرده‌اند: اقدامات ساختاری، برابندی از عوامل غیرانسانی مانند قوانین و مقررات، سیستم‌ها و روش‌های انجام امور، سیاست و استراتژی و نظایر آن‌ها است که نامناسب بودن این عوامل به رکود سازمان منجر می‌شود. اقدامات محتوایی یا رفتاری نیز مبتنی بر عوامل و روابط انسانی در سازمان‌ها است که هنجارهای رفتاری، ارتباط غیررسمی و الگوهای ویژه به‌هم‌پیوسته و محتوای اصلی سازمان‌ها را تشکیل می‌دهند.

شکل ۲: سازوکارهای ساختاری و رفتاری کارآمدی سازمانی (سعادت، ۱۳۹۰: ۶۲)

۲-۲. آثار کارآمدی و پیامدهای ناکارآمدی دستگاه قضایی از منظر آیت‌الله

خامنه‌ای

آیت‌الله خامنه‌ای آثار کارآمدی و پیامدهای ناکارآمدی قوه قضائیه را این‌گونه تبیین می‌فرماید:

- اگر قوه قضائیه ناکارآمد باشد، کارهای دستگاه‌های کشور به تدریج به سمت خرابی

خواهد رفت (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۷/۰۴/۰۷).

ایشان در خصوص اهمیت و نقش «کارآمدی و کارایی» در قوه قضائیه می‌فرمایند:

«تضمین تحقق عدالت، با سلامت و کارآمدی قوه قضائیه میسر است» (خامنه‌ای، بیانات،

۱۳۸۱/۰۴/۰۵).

- اگر قوه قضائیه کارآمد باشد، این کارآمدی روی همه دستگاه‌ها اثر خواهد گذاشت و

آنها را به تدریج اصلاح خواهد کرد (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۷/۰۴/۰۷).

- بخش عظیمی از مقاصد نظام جمهوری اسلامی، بستگی به کارایی و کارکرد قوه

قضائیه دارد (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۶/۰۴/۰۷).

۲-۳. الزامات اقتدار قضایی از منظر آیت‌الله خامنه‌ای

اقتدار همراه با اعتماد: برای اینکه قوه قضائیه در این هدف والا موفق بشود، به دو چیز احتیاج دارد: یکی قدرت و اقتدار - که باید قوی باشد - دوم، اعتماد؛ قوه قضائیه با استحکام درونی، با تربیت و به کار گرفتن انسان‌های شایسته، فاضل، امین و درستکار، قوت و اقتدار پیدا می‌کند. با وضع قوانین درست، با نظارت‌های متناسب، با بهره‌گیری از پیشرفت‌های گوناگون فنی و سازمانی همه دنیا، این اقتدار به وجود می‌آید. زیرساخت‌های فنی تأمین بشود، زیرساخت‌های انسانی تأمین بشود؛ این می‌شود اقتدار قوه قضائیه (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۰/۰۴/۰۶).

اقتدار همراه با عدالت: قوه قضائیه می‌تواند مظهر عدالت در نظام اسلامی باشد. قوه قضائیه، باصلابت، بااقتدار و با تصمیم‌گیری درست می‌تواند جلو پیدایش و رشد جرائم در دستگاه‌های مختلف را سد کند؛ دستگاه قضائی باید مورد اعتماد عموم مردم قرار گیرد، نه این‌که در صلاحیت و اقتدار و صلابت آن خدشه شود (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۹/۰۴/۰۷).

صلابت و اقتدار قوه قضائیه، مهم‌ترین خصوصیتی است که می‌تواند این رکن اساسی نظام اسلامی را بر ادای وظیفه اصلی آن یعنی احقاق و احیای حق مظلومان و مقابله با متجاوزان به حقوق افراد و جماعات، قادر سازد (خامنه‌ای، مکتوبات، ۱۳۷۸/۰۵/۲۳).

اعمال قدرت در راستای امنیت‌افزایی: بررسی اندیشه‌های آیت‌الله خامنه‌ای در خصوص اقتدار قضایی نشان می‌دهد، ایشان اقتدار قضایی را در بعضی موارد، پیش‌نیاز و پیش‌ران امنیت دانسته و در برخی مواقع نیز اقتدار قضایی ملازم امنیت داخلی می‌دانند. ایشان در این مورد می‌فرمایند: برای تأمین این نیاز عمومی [ایجاد امنیت]، لازم است که از طرف حاکمیت، اعمال قدرت شود. حکومت اسلامی که مظهر قدرت الهی و قدرت مردم در جامعه است، باید با اقتدار، این خواسته عمومی انسان‌ها را تأمین کند. مسلماً با خواهش و تمنا نمی‌شود جلو ایجاد ناامنی را گرفت (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۳/۰۴/۲۹).

قاطعیت در عمل توأم با حکمت: باید دارای حکمت باشید، دارای علم باشید، دارای حس شنیداری باشید و دارای اقتدار. باید بفهمند قوه قضائیه دارای اقتدار است، آنچه را تشخیص می‌دهد قاطعاً عمل می‌کند (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۸/۰۴/۰۵).

۳. روش‌شناسی پژوهش

تحقیق پیش‌رو از منظر هدف، پژوهشی کاربردی-توسعه‌ای بوده است. برحسب نحوه گردآوری داده‌ها، در این پژوهش از روش کیفی با رویکرد اکتشافی تحلیل مضمون استفاده شد. این روش، فرایندی برای تحلیل داده‌های متنی است و داده‌های پراکنده و متنوع را به داده‌هایی غنی و تفصیلی تبدیل می‌کند. در نوشتار حاضر، مراحل انجام این روش برای استخراج شبکه مضمونی سازوکارهای کارآمدی (اقتدار قضایی) از نگاه آیت‌الله خامنه‌ای با تمرکز بر ثبات امنیت داخلی، گام‌به‌گام انجام شد. جامعه آماری این تحقیق، مجموعه بیانات، سخنرانی‌ها، احکام، پیام‌ها، خطبه‌ها و غیره (۱۳۶۸ الی ۱۴۰۲) آیت‌الله خامنه‌ای در قالب نرم‌افزار حدیث ولایت و همچنین پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار ایشان بوده است. در این فرایند؛ حدود ۵۰ نقل قول و به تبع مضامین پایه‌ای شناسایی و تفکیک شد؛ این مضامین دربردارنده کانونی‌ترین دیدگاه‌های آیت‌الله خامنه‌ای و انتظارات ایشان از قوه قضائیه است. قلمرو تحقیق حاضر به لحاظ زمانی از سال ۱۳۶۸ تا آذرماه ۱۴۰۲ را شامل می‌شود. همچنین به لحاظ مکانی بیانات در محدوده کشور جمهوری اسلامی ایران مدنظر است.

۴. یافته‌های تحقیق

یافته‌های تحقیق در قالب مضامین پایه‌ای، سازمان‌دهنده و فراگیر مبتنی بر فرمایشات و نظرات آیت‌الله خامنه‌ای تنظیم گردید. بر اساس مضامین پایه‌ای که منبعث از نقل قول‌های آیت‌الله خامنه‌ای مرتبط با قوه قضائیه و بهبود فرایندهای سازمانی برای نیل به مطلوب است، می‌بایست ویژگی‌هایی مانند «جذب و گزینش»، «تربیت و آموزش»، «به‌کارگیری و انتصاب» و «نظارت و واپایش» مدنظر مسئولان قضایی کشور باشد که تفصیل و توضیح آن در ذیل آمده است.

۴-۱. مضامین پایه‌ای و سازمان‌دهنده «جذب و گزینش» در قوه قضائیه

جدول ۱: تفسیر مضامین پایه‌ای به مضمون جذب و گزینش

مضمون فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
گزینش و گزینش	گزینش و گزینش	گزینش هوشمندانانه، عالمانه و دقیق نخبگان	تحول قوه قضائیه احتیاج به نیروی کارآمد دارد (خامنه‌ای، بیانات، ۱۴۰۲/۰۴/۰۶)
			مجتهدان بزرگ حوزه‌های علمیه ... عده‌ای شاگرد تربیت کنند ... عده‌ای از نخبگان خود را هم به قوه قضائیه بفرستند. این، یک وظیفه است. [دانشگاه‌ها] همین‌طور باید نخبگان‌شان را به قوه قضائیه بفرستند و قوه قضائیه هم باید آن‌ها را جذب کند (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۴/۰۴/۰۷)
			در قوه قضائیه در حد امکان سعی شود که عناصر کارآمد جذب شوند (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۴/۰۴/۰۷)
			گزینش، باید هوشمندانانه، عالمانه و دقیق باشد (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۹/۰۳/۲۹)
		گزینش خوب و آگاهانه	گزینش خوب و آگاهانه هم یک وظیفه است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۲/۰۳/۱۶).
		اهمیت گزینش	پس انتصابات خیلی مهم است، گزینش‌های شغلی خیلی مهم است؛ هم انتصابات، هم گزینش‌ها. می‌خواهید قاضی گزینش کنید، می‌خواهید برای یک کارهایی گزینش بکنید، این‌ها را حتماً نگاه کنید (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۸/۰۴/۰۵)
		اهمیت دقیق بودن در فرایند گزینش	در مسئولیت جدید عمده تکیه خود را بر روی افراد معتقد، مؤمن و متخصص قرار دهید و در گزینش همکاران دقت کافی داشته باشید و

مضمون فراگیر	مضامین سازمان دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
		از افراد معتقد، مؤمن و متخصص	اطمینان کنید که اگر در انتخاب همکاران خود صحیح عمل کردید در رسیدگی به امور مردم موفق خواهید بود (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۲/۰۶/۰۳).
		اولویت با گزینش افراد صالح	تقویت دانش قضائی و گزینش اشخاص صالح در مجموعه‌های قضائی و اداری و برنامه‌ریزی دقیق همراه با نظارت مستمر بر اجزای این دستگاه بزرگ و نیز حفظ عزت و حرمت قضات، لوازم اصلی برای تحقق آن مقصود به حساب می‌آیند (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۸/۰۵/۲۳).
		اهمیت ارزش‌های فردی، اجتماعی و تخصص	ملاک گزینش، باید امانت و دین‌داری، کفایت و کارآمدی، نجابت و حسن سلوک با مردم باشد (خامنه‌ای، مکتوبات، ۱۳۸۶/۰۲/۰۸).
		توجه به صلاحیت‌ها ویژگی‌های دینی، اخلاقی و سیاسی	در جذب، صلاحیت‌ها را رعایت کنند؛ صلاحیت دینی راه، صلاحیت اخلاقی راه، صلاحیت سیاسی را تا آنجایی که ممکن است، توجه کنند (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۹/۰۶/۱۱).
		عدالت- محوری در گزینش‌ها	گستردن عدالت، عدالت قضایی، ... عدالت در گزینش‌ها .... گستردن عدالت، بالاترین رقم‌های تقوا است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۹/۰۵/۲۷)

۴-۲. مضامین پایه‌ای و سازمان‌دهنده «تربیت و آموزش» در قوه قضائیه

جدول ۲: تفسیر مضامین پایه‌ای به مضمون تربیت و آموزش

مضمون فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
تربیت و آموزش	- آموزش توانمندی‌های نگرشی و ارزشی؛ - آموزش توانمندی‌های ارتباطی؛ - آموزش توانمندی‌های شخصیتی؛ - آموزش توانمندی‌های تخصصی؛ - آموزش توانمندی‌های تعالی رفتاری؛ - آموزش توانمندی‌های ادراکی و تعقلی.	توجه به تربیت در ابعاد معنوی، اخلاقی و روحانی کارکنان	من به مناسبت اینکه گفتم [تحول قوه قضائیه] احتیاج به نیروی کارآمد دارد، همین‌جا تأکید کنم بر روی ساختن نیروهای متخصص، پرورش نیروهای متخصص؛ این از جمله کارهای خیلی لازم است. قوه قضائیه بایستی در هر بخشی یک مجموعه آماده متخصص و کارشناس در اختیار داشته باشد که هر وقت لازم شد - تبدیلی،
		ابعاد جسمانی و عملکردی کارکنان	تغییری، اضافه‌کردنی [بود] - از این‌ها استفاده کند. این مسئله
		تربیت قدرت خردورزی کارکنان	جانشین پروری که بنده در مورد دستگاه‌های مختلف گفته‌ام،
		توجه به استمرار آموزش و نه مقطعی بودن آن	مصاداقت همین پرورش نیروهای متخصصی است که عرض کردم.
		فراهم کردن بستر شکوفایی استعدادها	مسئله سند را با همین خصوصیتی که عرض شد، جدی بگیرید
		توجه به توان تبدیل دانش به مهارت و پیش	(خامنه‌ای، بیانات، ۱۴۰۲/۰۴/۰۶). دانش قضائی بایستی تقویت بشود
		توجه به تربیت مبانی معرفت دینی	خامنه‌ای، بیانات، ۱۴۰۱/۰۴/۰۷). قوه قضائیه با استحکام درونی، با
		شکل‌گیری و گسترش جنبش نرم‌افزاری و تحقیق و دانش	تربیت و به کار گرفتن انسان‌های شایسته، فاضل، امین و درستکار،
		ارتباط موثق تعلیم، تهذیب و تقویت جسمانی	
		استفاده از سایر علوم در امر قضا	

مضمون فراگیر	مضامین سازمان دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
			<p>قوت و اقتدار پیدا می‌کند (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۰/۰۴/۰۶).</p> <p>بهره‌گیری از پیشرفت‌های گوناگون فنی و سازمانی و استفاده از همه دنیا و انتقال به قوه قضائیه. قوه قضائیه مقتدر، باصلابت، هوشمند و عالم می‌تواند جلوی جرائم را بگیرد. مسئله پرورش عناصر فعال در قوه قضائیه - به قول شما کادرسازی - باید جدی گرفته بشود؛ گسترش علم و آگاهی هم در میان تمام سطوح قوه قضائیه بسیار مهم است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۴/۰۴/۰۷).</p> <p>توجه به حوزه تربیت و استفاده از «مدیران جوان، صالح، انقلابی و فاضل» (بند ۱۳ از مبحث چهارم سند تحول قوه قضائیه مورد تأکید آیت‌الله خامنه‌ای).</p> <p>قوه قضائیه، دارای این خصوصیات است: اولاً دارای حکمت است، هم در انتصاباتش، هم در احکامش، هم در رفتارش، هم در گفتارش؛ نشان بدهد که دارای حکمت است؛ معلوم بشود که یک دستگاه عالم است، از روی علم کار می‌کند، کار کارشناسی علمی انجام می‌دهد.</p>

مضمون فراگیر	مضامین سازمان دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
			<p>علم هم یا قانون است یا فقه است؛ در دستگاه قضا، مبادی قضا عبارت است از فقه و قانون (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۸/۰۴/۰۵).</p> <p>نکته‌ای که عرض کردم که قوه قضائیه نیاز دارد به بهره‌گیری از دانش‌ها و دانشمندهایی که کارشان فقط دانش قضائی نیست. اگر چنانچه از نخبگان حوزه و دانشگاه در دانش‌های دیگر استفاده نشود، طبعاً قوه قضائیه نخواهد توانست کار را آن‌چنان‌که باید و شاید دنبال کند (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۹/۰۴/۰۵).</p>

۴-۳. مضامین پایه‌ای و سازمان‌دهنده «به‌کارگیری و انتصاب» در قوه قضائیه

جدول ۳: تفسیر مضامین پایه‌ای به مضمون به‌کارگیری و انتصاب

مضمون فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
به‌کارگیری و انتصاب	توجه به؛	اساس بر تدین، امانت و صداقت است	<p>من به مناسبت اینکه گفتم [تحول قوه قضائیه] احتیاج به نیروی کارآمد دارد، همین‌جا از فرصت استفاده کنم و تأکید کنم بر روی ساختن نیروهای متخصص، پرورش نیروهای متخصص؛ (بیانات در جمع مسئولان</p>
	شایستگی‌ها و توانمندی‌های فردی؛	انتخاب قضات فعال و انقلابی	
	شایستگی‌ها و توانمندی‌های سازمانی؛	انتخاب قضات توانمند و بااراده بر مبنای تقوی	

مضمون فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
	- شایستگی‌ها و توانمندی‌های جمعی؛ - شایستگی‌ها و توانمندی‌های بینشی.	و تعهد و اخلاص انتخاب قضات باایمان، امین، پاکدست، بی‌طمع و عمیقاً معتقد به هدف‌های نظام اسلامی کاردانی، کفایت و اراده قضات بسیار مهم است که در انتخاب باید مدنظر قرار گیرد از ویژگی‌های مهم مسئولان؛ دلسوزی، صمیمیت و مردم‌دوستی آنان است قبل از انتصاب قضات، باید آزمایش شوند و اگر در معرض آزمایش، سربلند بیرون آمدند، به کارهای مهم بگمارند. اصل شایسته‌سالاری بسیار مهم و حیاتی است و در انتصاب قضات باید مبنای انتخاب باشد عدالت ورزی باید زیربنای تصمیم‌گیری قضات باشد و می‌بایست مدیرانی عادل	<p>قوه قضائیه ۱۴۰۲/۰۴/۰۶.</p> <p>قوه قضائیه با استحکام درونی، با تربیت و به کار گرفتن انسان‌های شایسته، فاضل، امین و درستکار، قوت و اقتدار پیدا می‌کند (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۰/۰۴/۰۶).</p> <p>اساس در همه مسئولیت‌ها تدین، امانت و صداقت است. اگر آدم‌های کارآمد امانت و صداقت نداشته باشند، کارآمدی آن‌ها به نفع مردم تمام نخواهد شد. علاوه بر کارآمدی، انسان‌ها باید متدین، امین، صادق و دل‌بسته به اهداف و آرمان‌های دینی مردم باشند (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۵/۰۹/۲۲).</p> <p>مسئولین باید مراقب کارهای خود باشند و آنجا که حاصل کار خود را در جهت منافع مردم فداکار و عزیز ایران نمی‌بینند به اصلاح امور خود بپردازند. گزینش انسان‌های پاک، امین، دلسوز، صمیمی و مردم‌دوست که مسئولیت خدمتگزاری مردم را بدون طمع‌ورزی به لذت‌های دنیایی بپذیرند، باید در سرلوحه کارهای مسئولین قرار گیرد (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۲/۰۳/۲۶).</p> <p>با اشاره به نامه امام علی (ع) به مالک</p>

مضمون فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
		به رأس کارها گمارده شوند.	<p>اشتر؛ کارها و امور کارگزاران خودت را مورد توجه قرار بده ... اول، انتخاب کارگزاران است؛ با آزمایش آن‌ها را انتخاب کن ... همین شایسته‌سالاری که امروز بر زبان ما تکرار می‌شود؛ به معنای واقعی کلمه باید مورد توجه قرار گیرد (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۴/۰۷/۱۷).</p> <p>تکلیف اصلی قوه قضائیه، عبارت از اقامه قسط و عدل است.</p> <p>رفاه زندگی مردم و تأمین امنیت که یکی از لوازم زندگی آن‌ها است وجود دارد؛ اما تکیه‌ای که روی عدل شده که قیام همه امور بر قیام عدل است روی هیچ چیز دیگر نشده است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۶۸/۰۶/۲۰).</p> <p>آیت‌الله خامنه‌ای در ابلاغ سیاست‌های کلی نظام اداری، عدالت‌محوری در تداوم خدمت و ارتقای منابع انسانی را دستور فرموده‌اند (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۹/۰۱/۳۱).</p>
در انتخاب باید به عنصر کارآمدی توجه زیادی شود	قضات باید از بین افراد عادل و شایسته انتخاب شوند		

۴-۴. مضامین پایه‌ای و سازمان‌دهنده «نظارت و واپایش» در قوه قضائیه

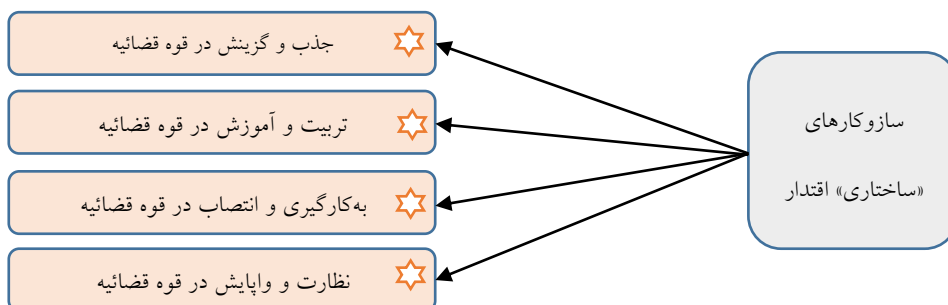
جدول ۴: تفسیر مضامین پایه‌ای به مضمون نظارت و واپایش

مضمون فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
نظارت و واپایش	<ul style="list-style-type: none"> - مبنا بودن قوانین سازمان در فرایند نظارت؛ - پرهیز از برخورد سلیقه‌ای در نظارت‌ها؛ - نظارت کیفی و جامع‌الاطراف؛ - استفاده از معیارهای متقن و شفاف در فرایند نظارت‌ها؛ - استفاده از ناظران صالح و باتجربه؛ - اثربخشی به نتایج نظارت‌ها؛ - رسیدگی سریع و دقیق به گزارش‌های ناظران؛ - تقویت ساختارهای نظارتی در قوه قضائیه؛ - برخورد 	<ul style="list-style-type: none"> تدوین فرایند نظارت صحیح 	<p>نکته چهارم، مسئله تشویق و تنبیه در درون قوه است. تنبیه را عرض کردیم، تشویق هم باید بشوند (خامنه‌ای، بیانات، ۱۴۰۱/۰۴/۰۷).</p> <p>در قوه قضائیه با نظارت‌های متناسب، با بهره‌گیری از پیشرفت‌های گوناگون فنی و سازمانی و استفاده از همه دنیا، این اقتدار به وجود می‌آید (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۰/۰۴/۰۶).</p> <p>نظارت قوه قضائیه و ... این‌ها قلم‌های بسیار درشتی است که در نظام اسلامی جزو سرفصل‌های مهم اداره مطلوب به حساب می‌آید (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۹/۰۴/۰۷).</p> <p>قانون، یکی از ابزار نظارت است. قوه قضائیه بایستی از نظارت قانون استقبال کند (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۴/۰۴/۰۷).</p> <p>مسئله قانون‌گذاری و مسئله نظارت هر دو مهم است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۴/۰۳/۰۷).</p> <p>قوه قضائیه با استحکام درونی، با تربیت و به کار گرفتن انسان‌های شایسته، فاضل، امین و درستکار، قوت و اقتدار پیدا می‌کند. با وضع قوانین درست، با نظارت‌های متناسب، با بهره‌گیری از پیشرفت‌های گوناگون فنی و سازمانی و استفاده از همه دنیا، این اقتدار به</p>

مضمون فراگیر	مضامین سازمان دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
	<p>متناسب با متخلفان؛ - تشویق متناسب افراد کارآمد؛ - الگوسازی واحدها و یگان‌های شاخص - تعمیم فرایند؛ نظارت و واپایش تا آخرین رده‌ها؛ - پرهیز از هرگونه تبعیض در نظارت‌ها؛ - رعایت انصاف در نظارت‌ها؛ - نظارت مبتنی بر آموزش؛ - لزوم نظارت دقیق حتی بر ارکان نظارتی؛ - لزوم اسوه و الگو بودن ناظران.</p>	<p>ذهنیتی متقن در بین مسئولان قضایی مبنی بر حاضر بودن مستمر ناظران در لایه‌های مختلف سازمان.</p>	<p>وجود می‌آید (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۰/۰۴/۰۶). انتظار اینجانب، اولاً؛ اهتمام جدی به مأموریت‌های اساسی دستگاه قضا در قانون اساسی است، یعنی گسترش عدالت و احیای حقوق عامه و تأمین آزادی‌های مشروع و نظارت بر حسن اجرای قوانین (خامنه‌ای، مکتوبات، ۱۴۰۰/۰۴/۱۰).</p>
		<p>بازرسی، مسئله مهمی است. باید دائم مشغول نگرش باشید و چشم شما داخل دستگاه را ببیند؛ یک مدیر خوب این است. مدیر خوب این نیست که زیر بار پرونده‌ها خم بشود (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۷/۱۲/۲۱).</p>	
		<p>قانون، یکی از ابزار نظارت است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۴/۰۴/۰۷).</p>	
		<p>من می‌دانم یکی از کارهای اجرایی شما نظارت کیفی بر برنامه‌ها است؛ منتها نظارت کیفی را فقط به ملاحظات فقهی و شرعی محدود نکنید (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۳/۰۹/۱۱).</p>	
		<p>نظارت مبنای نظارت</p>	
		<p>نظارت کیفی</p>	
		<p>نظارت جامع، کامل و موسع</p>	<p>حوزه بازرسی نامحدود است و هیچ‌گونه تبعیضی نباید باشد؛ دقت و جامعیت در بازرسی و نظارت و صحت و امانت‌داری کامل در گزارش مشکلات، از ویژگی‌های ضروری کار سازمان بازرسی کل کشور است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۵/۱۲/۰۶).</p>
		<p>- وجود معیارهای</p>	<p>کارشناسی و خبره‌وار، استفاده از مغزهای</p>

مضمون فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
		<p>متقن برای نظارت؛ - نظارت مستمر؛ - نظارت مستقیم و غیرمستقیم.</p>	<p>فعال و کارآمد، تعیین شاخص‌های زشت و زیبا و صحت و خطا و مراقبت از صحت عمل بازرسان؛ مسئله پیشگیری و تقدم آن بر بازرسی‌های مستمر بر بازرسی‌های فوق‌العاده و موردی. منتها، این‌ها به‌طور دقیق که در ذهن شما است به‌طور دقیق عمل کنید و مراقب باشید تخطی نشود (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۲/۰۲/۰۱).</p>
		<p>استفاده از افراد سالم، امین و پاک در امر نظارت</p>	<p>با گوش و چشم تیز و شنوا و کارشناسی عالمانه همراه با اتقان و با استفاده از انسان‌های پاک و آسیب‌ناپذیر و درعین‌حال منصف بازرسی کنیم (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۵/۱۲/۰۶).</p>
			<p>کسانی که در جایگاه نظارت بر مجموعه‌های انسانی و اصلاح امور هستند، باید در عمل و رفتار خود بسیار مراقبت کنند است (بیانات در جمع مسئولان سازمان بازرسی کل کشور، ۱۳۷۵/۱۲/۰۶).</p>
		<p>لزوم ترتیب اتردادن به نتایج نظارت</p>	<p>اگر بازرسی، خوب بازرسی کند؛ اما مدیران ترتیب اثر ندهند، مثل بازرسی نکردن است و مجموعه نیروهای انسانی و زحمات آنان در بازرسی و هزینه‌ها به هدر می‌رود (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۲/۰۲/۰۱).</p>
		<p>تشویق در نظارت</p>	<p>قضات عادل، شجاع، قاطع، منصف و پرکاری را که بشدت خداترس هستند و عالمانه و بدون ملاحظه قضاوت می‌کنند، مشهور و به جامعه معرفی کنید (خامنه‌ای،</p>

مضمون فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
			بیانات، ۱۳۹۶/۰۴/۱۲).
			در نظارت و بازرسی باید مسائل مثبت و تشویق هم مورد توجه باشد (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۵/۱۲/۰۶).
		اولویت مقابله با فساد در نظارت‌ها	هیچ‌گونه فسادی در هیچ‌جا قابل قبول نیست (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۵/۱۲/۰۶).

شکل ۳: سازوکارهای «ساختاری» کارآمدی (اقتدار قضایی) از نگاه آیت‌الله خامنه‌ای با تمرکز بر ثبات امنیت داخلی

۴-۵. مضامین پایه‌ای و سازمان‌دهنده «پیشگیری از جرم» در قوه قضائیه

جدول ۵: تفسیر مضامین پایه‌ای به مضمون پیشگیری از جرم

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
پیشگیری از جرم	وظیفه قوه قضائیه	یکی از وظایف قوه قضائیه در قانون اساسی همین پیشگیری است	از وظایف قوه قضائیه، تأمین آزادی‌های مشروع است... یا مثلاً پیشگیری از وقوع جرم که البته این از جمله آن مواردی است که دستگاه‌های دیگر هم در آن نقش دارند؛ این‌ها چیزهایی است که در قانون اساسی به این‌ها تصریح شده (خامنه‌ای، بیانات، ۱۴۰۰/۰۴/۰۶).
		پیشگیری از وقوع مفسده هم به عهده قوه قضائیه است	باید با عمل به تکلیف قانونی در زمینه تعیین مالکیت زمین‌ها در شهرها و روستاها، از جرائمی مانند زمین‌خواری و کوه‌خواری پیشگیری شود (خامنه‌ای، بیانات، ۱۴۰۱/۰۴/۰۷).
		پیشگیری علمی از جرم	پیشگیری از وقوع مفسده هم به عهده قوه قضائیه است. پیشگیری، ابزارهای لازم خودش را دارد؛ دستگاه‌های متناسب خودش را دارد. پیشگیری با استفاده از ضابطین قضایی هم احیاناً خواهد بود؛ از جمله دستگاه‌های امنیتی، از جمله دستگاه‌های اطلاعاتی (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۷/۰۴/۰۵).
	ظرفیت‌های فراسازمانی	استفاده از دستگاه‌های امنیتی	پیشگیری از جرم، تأمین عدالت و تأمین امنیت. این‌ها قلم‌های بسیار درشتی است که در نظام اسلامی جزو سرفصل‌های مهم اداره مطلوب کشور به حساب می‌آید (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۹/۰۴/۰۷).
		استفاده از ضابطین قضایی	
		استفاده از دستگاه‌های اطلاعاتی	

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
			یا پیشگیری از وقوع جرم؛ مسئله پیشگیری خیلی مهم است. خوب بله یک بخشی از قوه قضائیه را معین می‌کنیم برای پیشگیری، خوب است، لازم است، لکن پیشگیری یک کار بسیار وسیعی است؛ باید جرم را بشناسید، علل جرم را بشناسید، عواملی که جرم را ایجاد می‌کنند بشناسید، کارهایی را که می‌تواند از وقوع جرم جلوگیری کند، بشناسید؛ یک فصل عظیمی از کار در اینجا وجود دارد (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۸/۰۴/۰۵).

۴-۶. مضامین پایه‌ای و سازمان‌دهنده «اعتماد افزایشی» در قوه قضائیه

جدول ۶: تفسیر مضامین پایه‌ای به مضمون اعتماد افزایشی

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
اعتماد افزایشی	جامعه‌محوری	ضرورت اعتماد مردم، راه‌های	این امید و اعتماد، سرمایه گران‌قدر اجتماعی است که هیچ چیزی با آن برابری نمی‌کند (خامنه‌ای، بیانات، ۱۴۰۰/۰۴/۰۷). مردم باید به قوه قضائیه اعتماد داشته باشند. نظام اسلامی و هر نظامی به قوه قضائیه‌ای نیاز دارد که هم مقتدر و هم مورد اعتماد باشد. مورد اعتماد بودن به معنای این نیست که انسان برای
	حق‌گرایی	دلگرمی مردم (احقاق حق،	
	اعتمادسازی	حمایت از	
	عدالت‌محوری	مظلوم، تحقق عدالت،	

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
	صلابت و شجاعت	اطلاع‌رسانی، خدمت‌رسانی، قانون‌مندی، برنامه‌ریزی، اسلام‌گرایی، قاطعیت، تلاش در احقاق حقوق، شجاعت و توکل به خدا)	<p>وجاهت مردمی، از قدرت آن دستی که ضامن اجرای قوانین است، بکاهد. اقتدار باید به نحوی باشد که اعتماد مردم جلب و این با اصلاحاتی است که در قوه قضائیه طراحی شده است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۲/۰۴/۰۷).</p> <p>باید به نحوی عمل کند که دلگرمی و اعتماد مردم را به خود جلب کند؛ یعنی همه مطمئن شوند که این هسته قضایی که در اینجا مستقر است، بر طبق قانون و عدل حکم خواهد کرد. البته برای رسیدن به این نقطه، تلاش، پیگیری، کار مداوم همراه با شجاعت و توکل به خدا لازم است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۰/۰۴/۰۷).</p>

۴-۷. مضامین پایه‌ای و سازمان‌دهنده «امنیت آفرینی» در قوه قضائیه

جدول ۷: تفسیر مضامین پایه‌ای به مضمون امنیت آفرینی

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
امنیت آفرینی	<ul style="list-style-type: none"> - امنیت روانی؛ - امنیت اقتصادی؛ - قاطعیت مولد امنیت؛ - دفاع از مظلومان؛ - اولویت امنیت؛ - افزایش ادراک امنیت (ذهنی). 	<ul style="list-style-type: none"> - توجه به بُعد روانی امنیت؛ - واپایش فضای مجازی در تأمین امنیت؛ - توجه به ابعاد؛ مختلف امنیت داخلی؛ - نقش اعمال قدرت در تأمین و تثبیت امنیت؛ - برخورد قاطع با مخلان امنیت اقتصادی؛ - امنیت مظلومان و تقابل با ظالمان؛ - برخورد با عناصر جرم و ناامنی در جامعه؛ - اولویت‌بندی در برخورد با عوامل ناامن‌ساز؛ - قاطعیت در فرایند ایجاد و تأمین امنیت. 	<p>یکی از حقوق عامه، امنیت روانی جامعه است. اینکه یک عده‌ای آنجا بنشینند و با استفاده از فضای مجازی یا غیرمجازی مدام روی اعصاب مردم راه بروند و امنیت ذهنی مردم را به هم بزنند، مردم را بترسانند و مانند این‌ها، خب این خلاف مقتضای احیای حقوق عامه است و قوه قضائیه باید وارد بشود (خامنه‌ای، بیانات، ۱۴۰۲/۰۴/۰۶).</p> <p>امنیت دادن به مردم یک‌پایه مهمش روی دوش قوه قضائیه است. چه امنیت اجتماعی، چه امنیت اقتصادی، چه امنیت اخلاقی، چه امنیت حیثیتی (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۷/۰۴/۰۵).</p> <p>برای تأمین این نیاز عمومی [ایجاد امنیت]، لازم است که از طرف حاکمیت، اعمال قدرت شود ... مسلماً با خواهش و تمنا نمی‌شود جلو ایجاد ناامنی را گرفت و به مخلین امنیت گفت: «از شما</p>

		<p>خواهش می‌کنیم ایجاد ناامنی نکنید!» اینجا دیگر جای خواهش نیست؛ جای اقتدار است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۳/۰۴/۲۹).</p> <p>قوه قضائیه در مسیر مبارزه با اخلا لگران در امنیت جامعه و همچنین مفسدان اقتصادی قاطعانه عمل خواهد کرد و در این مسیر کوتاه نخواهد آمد (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۰/۰۴/۰۶).</p> <p>ایجاد امنیت در فضای اقتصادی از جمله وظایف دستگاه قضایی است فضای کسب و کار و زندگی و معیشت مردم باید امن باشد و دستگاه قضا باید با مختل‌کنندگان امنیت اقتصادی برخورد کند (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۷/۰۴/۰۶).</p>
--	--	---

۴-۸. مضامین پایه‌ای و سازمان‌دهنده «فساد ستیزی» در قوه قضائیه

جدول ۸: تفسیر مضامین پایه‌ای به مضمون فساد ستیزی

مضمون فراگیر	مضمون سازمان دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
فساد ستیزی	<ul style="list-style-type: none"> - فساد ستیزی مالی؛ - گزارشگری ضد فساد؛ - راه‌اندازی دادگاه‌های تجاری؛ - اخذ نظر خبرگانی در فسادستیزی؛ - مقابله با بسترها. 	<ul style="list-style-type: none"> - اولویت مقابله با مفاسد مالی و اقتصادی؛ - اولویت مقابله با مفاسد سازمان‌یافته؛ - تشکیل دادگاه‌های تجاری؛ - بهره‌گیری از نظارت‌های مردمی؛ - بهره‌گیری از نظر خبرگانی در مقابله با مفاسد؛ - خشکاندن بستر فساد. 	<p>باید همه اجزای قوه مراقبت کنند که فساد وارد نشود. فساد چیز مسری هم هست. این در درون قوه، در بیرون قوه هم همین‌جور (خامنه‌ای، بیانات، ۱۴۰۲/۰۴/۰۶).</p> <p>در مقوله مبارزه با فساد، کار اصلی، مقابله با ساختارهای فسادزا و در هم‌شکستن آن‌ها است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۴۰۱/۰۴/۰۷).</p> <p>در زمینه فساد، به بسترهای فسادخیز توجه بشود؛ یک نکته [در مورد مسئله قوه قضائیه و مبارزه با فساد] تشکیل دادگاه‌های تجاری است که من قبلاً هم این را برای رفع اختلافات اقتصادی گفته‌ام. یکی از کارهای لازم در مبارزه با فساد، همین نظارت‌های مردمی است. گزارشگری است که می‌آید راجع به وجود فساد در فلان نقطه، در فلان معامله، در فلان اداره به شما گزارش می‌دهد، بایستی امنیتش - هم امنیت مادی‌اش، هم امنیت معنوی‌اش - حفظ بشود و مورد تعرض قرار نگیرد (خامنه‌ای،</p>

مضمون فراگیر	مضمون سازمان دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
			<p>بیانات، ۱۳۹۹/۰۴/۰۷). معدود افرادی که در داخل قوه قضائیه مرتکب فساد و اقدامات خلاف می‌شوند، علاوه بر خیانت به مدیران و کارکنان زحمتکش دستگاه قضایی، به مردم نیز ظلم می‌کنند (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۵/۰۴/۰۹). از تخلف قضایی حتی در گوشه‌ای از کشور هم نباید اغماض کرد؛ چون بدنه متصل به مردم، همین بخش‌های منتشرشده در کشور هستند؛ مردم با این‌ها تماس دارند. قضاوت درباره آن‌ها تعمیم پیدا می‌کند به قضاوت در کل قوه قضائیه می‌انجامد (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۲/۰۴/۰۷).</p>

۴-۹. مضامین پایه‌ای و سازمان‌دهنده «عدالت ورزی» در قوه قضائیه

جدول ۹: تفسیر مضامین پایه‌ای به مضمون عدالت ورزی

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
عدالت ورزی	<p>- ارتقای ادراک عدالت؛</p> <p>- ابتدای به قوانین؛</p> <p>- تسریع در صدور احکام</p> <p>- حق محوری مراجع قضایی</p> <p>- و ...</p>	<p>- عدالت مبنای برچیدن فساد؛</p> <p>- قانون مبنای عدالت؛</p> <p>- مظهر عدالت بودن قوه قضائیه؛</p> <p>- کوتاه شدن اطلاع دادرسی؛</p> <p>- اصلاح قوانین و تهیه لوایح مورد نیاز قوه؛</p> <p>- تأمین سلامت ارکان قوه با اعمال نظارت مناسب؛</p> <p>- تعمیق ادراک عدالت مردمی.</p>	<p>بر اساس آیات قرآن کریم وظیفه حکومت اسلامی، عدالت توزیعی در جامعه اسلامی و امر به معروف و نهی از منکر یعنی امر به ارزش‌هایی همچون عدالت، انصاف، برادری و نهی از ظلم، فساد و تبعیض است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۴۰۰/۰۴/۰۷).</p> <p>اگر عدالت قضایی شد، مفساد برچیده خواهد شد (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۱/۰۴/۰۷).</p> <p>ملاحظه حق را باید کرد، ملاحظه عدالت را باید کرد و اگر چنانچه در یک موردی مبارزه‌ی با فساد، منطبق با حق و عدل و قانون است، بی‌ملاحظه بایستی حرکت کرد (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۹/۰۴/۰۷).</p> <p>محور این اهمیت هم عدل است عدالت، اساس کار حیات طیبه انسانی است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۸/۰۴/۰۵).</p> <p>قوه قضائیه با این مسئولیت سنگین باید مظهر عدالت باشد (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۷/۰۴/۰۶).</p> <p>برای دسترسی آسان همگان به عدالت، کوتاه کردن مسیر دادرسی، اصلاح قوانین و تهیه لوایح مورد نیاز قوه، تأمین سلامت ارکان قوه با اعمال نظارت مناسب، مبارزه اساسی با فساد و از همه مهم‌تر ایجاد امنیت اجتماعی و پیشگیری از</p>

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
			<p>وقوع جرم با معاضدت دستگاه‌های مسئول، در پرتو اغتنام از فرصت‌های پُرشتاب، خواهد توانست توقع شکوفایی و جهش در قوه قضائیه و تحقق اصول مربوط در قانون اساسی را برآورده سازد (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۳/۰۵/۲۳).</p> <p>اعتماد مردم به قوه قضائیه با تأمین عدالت و با عمل دقیق و حکیمانه به قانون تأمین خواهد شد (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۰/۰۴/۰۶).</p> <p>اعتماد مردم با تأمین عدالت امکان‌پذیر خواهد شد، معیار و شاخص عدل هم عمل به قانون است. اگر عمل فرد، جمع، منطبق به قانون شد، این عدالت است؛ اگر از قانون انحراف پیدا کرد، این بی‌عدالتی است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۸/۰۴/۰۷).</p>

۴-۱۰. مضامین پایه‌ای و سازمان‌دهنده «برنامه محوری و تحول‌گرایی» در قوه

قضائیه

جدول ۱۰: تفسیر مضامین پایه‌ای به مضمون برنامه محوری و تحول‌گرایی

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
برنامه محوری و تحول‌گرایی	تجربه‌گرایی، شجاعت در تحول‌گرایی، عمل‌گرایی، تأمین بودجه طرح‌های تحولی، رفع خلأهای قانونی و روزآمدی برنامه محوری مستمر، سیاست حبس‌زدایی، تعالی سازمانی	- استفاده از تجارب گذشته در تحول‌گرایی و برنامه‌ریزی؛	تحول یعنی نقاط مثبت را تقویت کنیم، نقاط منفی را به صفر برسانیم؛ این معنای تحول است. در سازمان باید تغییر داده بشود؛ گاهی در جهت‌گیری‌ها باید تغییر داده بشود؛ موارد معدودی در آدم‌ها باید تغییر داده بشود؛ تحول به این چیزها احتیاج دارد؛ این تحول است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۴۰۲/۰۴/۰۷).
		- شجاعت در ایجاد تغییرات سازنده؛	تهیه برنامه جامع، یک مسئله است؛ باز کردن مسیرهای تحقق و عملیاتی شدن این برنامه، یک مسئله دیگر است. تکلیف اجزای آن به‌طور دقیق مشخص بشود. به نظر من، در عملیاتی کردن برنامه جامع، لازم است شتاب صورت بگیرد (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۱/۰۴/۰۷).
		- عملیاتی شدن طرح‌های تحول‌گرایانه؛	مشکل دیگر است. تکلیف اجزای آن به‌طور دقیق مشخص بشود. به نظر من، در عملیاتی کردن برنامه جامع، لازم است شتاب صورت بگیرد (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۱/۰۴/۰۷).
		- تأمین و تخصیص بودجه مورد نیاز اجرای طرح‌های تحولی؛	تکیه کردن بر برنامه روشن و مدون، به حرکت دقیق در مسیر چشم‌انداز آینده کمک می‌کند (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۴/۰۴/۰۷).
		- تأثیرگذاری برنامه محوری بر انضباط سازمانی؛	اگر قوه قضائیه برای ارتقای خود، برای آن سرمنزلی که می‌خواهد به آن دست پیدا کند و برسد، یک برنامه جامع و کامل و دقیق و همه‌جانبه نداشته باشد، پیمودن این راه یا ممکن نیست و با تناقض‌های گوناگونی مواجه خواهد شد (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۱/۰۴/۰۷).
		- توجه به خلأهای قانونی در برنامه‌های تحولی؛	پیگیری سیاست حبس‌زدایی از کارهای خوب
		- مطالبه‌گری برای قانون‌گذاری؛	
		- تکیه بر برنامه‌های مدون قضایی؛	

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
		<p>- پیگیری سیاست حبس‌زدایی در برنامه‌های تحولی؛ - حرکت دائم به‌سوی ارتقا و تعالی.</p>	<p>است؛ اما وجود زندان نیز یک واقعیت است که باید با مدیریت صحیح، زندان به آموزشگاه نیکی‌ها تبدیل شود (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۸/۰۴/۰۵).</p> <p>اگر ما بخواهیم همه آرزوهای خودمان را در مورد مسئله قضا در کشور در یک جمله خلاصه کنیم، کلمه «ارتقای قوه قضائیه» محصول این خلاصه کردن است. ما باید قوه قضائیه را به‌طور دائم ارتقا بخشیم (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۶۹/۰۴/۰۶).</p>

۴-۱۱. مضامین پایه‌ای و سازمان‌دهنده «قاطعیت قضایی» در قوه قضائیه

جدول ۱۱: تفسیر مضامین پایه‌ای به مضمون قاطعیت قضایی

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
قاطعیت قضایی	<ul style="list-style-type: none"> - سرعت و قاطعیت؛ - قاطعیت و قانون؛ - قاطعیت و شفافیت؛ - اقتدار و قاطعیت؛ - حکمت و صلابت؛ - قاطعیت و قدرت؛ - قاطعیت و انصاف. 	<ul style="list-style-type: none"> - قاطعیت قضایی؛ - اقتدارطلبی معنای دیگر قاطعیت؛ - تلازم سرعت و قاطعیت - مجاهدت؛ برای نیل به قاطعیت قضایی؛ - قاطعیت موجب اعتماد عمومی؛ - قاطعیت قضایی موجب سلامت سیستم اداری حاکمیت. 	<p>اکثریت عظیم قضات و کارکنان دستگاه قضا، «مؤمن، شریف، پاک‌دامن و مسئولیت‌پذیر» هستند و گاهی نیز درباره میزان فساد در قوه افراط و جنجال می‌شود، اما باید با تعداد کم عناصر فاسد هم به شدت و قاطعانه برخورد شود (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۸/۰۴/۰۷).</p> <p>یکی هم اقتدار و قاطعیت است. باید دارای حکمت، صلابت باشید، دارای علم باشید، دارای حالت و حس شنیداری باشید و دارای اقتدار (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۸/۰۴/۰۵).</p> <p>اقتدارطلبی قوه قضائیه، قدرت‌طلبی متعارف سیاسی و جناحی نیست، بلکه به معنای قاطعیت و ایستادگی بر سر حرف حق است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۴/۰۴/۰۷).</p> <p>بنده در پرونده‌های مفاسد اقتصادی معتقد به جنجال و هیاهو نیستیم، لیکن معتقد به سرعت و قاطعیت در کار هستم (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۷/۰۴/۰۵).</p>

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
			<p>بی‌گمان برای رسیدن به دادگستری مطلوب نظام اسلامی که در آن عدل و انصاف، قاطعیت و قانون، دانش و هوشمندی، اصلاح و تهذیب، سنجیدگی و سرعت، درستکاری و امانت، همه درهم‌تنیده و به‌هم‌آمیخته است، هنوز مجاهدتی برنامه‌ریزی‌شده و فشرده لازم است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۳/۰۵/۲۲).</p> <p>اعتماد عمومی به دستگاه‌های دولتی و قضایی در گرو آن است که این دستگاه‌ها در برخورد با مجرم و متخلف قاطعیت و عدم تزلزل خود را نشان دهند (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۰/۰۲/۱۰).</p> <p>سلامت و استحکام و قدرت و قاطعیت دستگاه [قضایی]، موجب سلامت همه دستگاه‌های قانون‌گذار و مجری در نظام اسلامی و مایه گسترش عدالت و امنیت در زندگی همه ملت می‌گردد و پیشرفت مادی و معنوی کشور را ممکن می‌سازد (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۷۸/۰۵/۲۳).</p> <p>سلامت و استحکام، قاطعیت و انصاف، دلسوزی و پشتکار و بالاخره آمادگی و انتظام این</p>

مضمون فراگیر	مضمون سازمان دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
			دستگاه، نشان‌دهنده و مستلزم وجود سلامت و امنیت و عدل و داد و حسن جریان امور در کشور و در دستگاه‌های اجرایی آن است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۶۸/۰۵/۲۴).

۴-۱۲. مضامین پایه‌ای و سازمان‌دهنده «مردم‌مداری» در قوه قضائیه

جدول ۱۲: تفسیر مضامین پایه‌ای به مضمون مردم‌مداری

مضمون فراگیر	مضمون سازمان دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
مردم‌مداری	مشارکت مردمی و تعامل با جامعه	مردمی بودن، خدمت‌گزاری، دسترسی آسان به قوه قضائیه، حضور در بین مردم، استفاده از گزارش‌های مردمی در زمینه مبارزه با فساد استفاده از نظارت‌های مردمی	یک نکته هم مسئله مردمی بودن است ... یک جنبه مردمی بودن این است که قوه قضائیه خودش را دارای شأن و روحیه خدمتگزاری به مردم بداند؛ ... یک جنبه دیگر این است که ما کاری کنیم که دسترسی مردم به قوه قضائیه آسان بشود. یکی از کارهای مهم این است که مردم به راحتی بتوانند به مراکز مورد نیازشان در قوه قضائیه دسترسی داشته باشند. یکی هم به معنای حضور در بین مردم است ... یک مصادق دیگر این است که مردم به قوه قضائیه کمک کنند. حالا شما دارید با فساد مبارزه می‌کنید، خیلی خوب، یکی از عواملی که می‌تواند شما را در این راه کمک

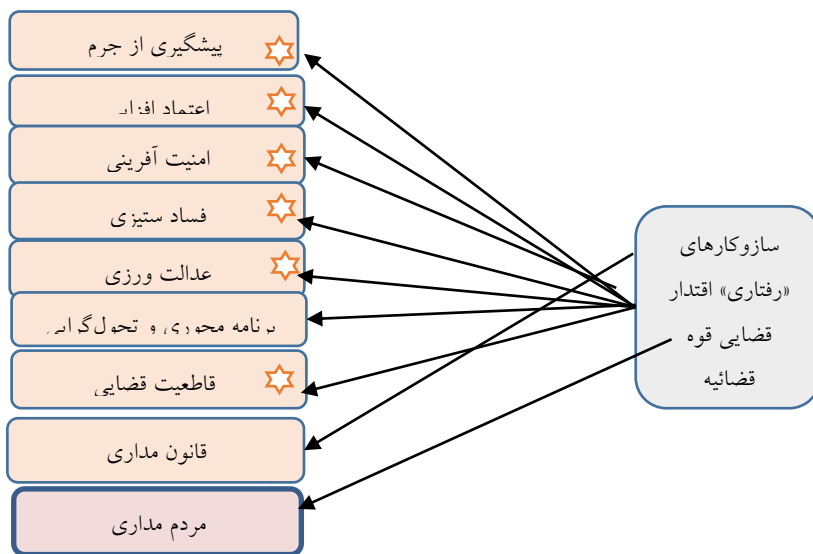
			<p>کند، گزارش‌های مردمی است؛ وقتی مردم به شما گزارش دادند در زمینه مسائل مربوط به فساد، شما می‌توانید از آن استفاده کنید و بهره ببرید (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۹/۰۴/۰۷).</p> <p>یکی از کارهای لازم در مبارزه با فساد... همین نظارت‌های مردمی است. که برای نظارت‌ها و گزارش‌های مردمی زیرساخت حقوقی در داخل قوه لازم است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۹/۰۴/۰۷).</p>
--	--	--	--

۴-۱۳. مضامین پایه‌ای و سازمان‌دهنده «قانون مداری» در قوه قضائیه

جدول ۱۳: تفسیر مضامین پایه‌ای به مضمون قانون مداری

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
قانون مداری	<ul style="list-style-type: none"> - تضمین اجرای قوانین؛ - مرجع بودن قانون اساسی؛ - نظارت بر حسن اجرای قوانین؛ - قاطعیت در مواجهه با قانون‌شکنی؛ - تصحیح قوانین ناصحیح؛ - مبنا بودن قوانین اسلام؛ - پیشنهاد برای وضع قوانین اقتضایی. 	<ul style="list-style-type: none"> - تضمین اجرای قوانین بر اساس رسالت سازمانی؛ - مرجعیت قانون اساسی در صدور آرای قضایی؛ - نظارت بر حسن اجرای قوانین از سوی سازمان‌ها؛ - قاطعیت در مواجهه با قانون‌شکنی و قانون‌شکنان؛ - تصحیح قوانین ناصحیح و ناصواب موجود و موضوعه؛ - مبنا بودن قوانین اسلام در تمامی شئون؛ 	<p>جلوگیری از ترساندن و برهم زدن امنیت روانی مردم در فضای مجازی و غیرمجازی از مظاهر تأمین حقوق عامه است که دستگاه قضا باید با برنامه‌ریزی و انضباط و قاعده، این وظیفه دشوار را به‌خوبی انجام دهد (خامنه‌ای، بیانات، ۱۴۰۰/۰۴/۰۷).</p> <p>قوه قضائیه مسئولیتش تضمین اجرای قانون است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۹/۰۴/۰۷).</p> <p>در قانون اساسی احیای حقوق عامه جزو وظایف قوه قضائیه است؛ منظور از آزادی هم البته در قانون اساسی، آزادی‌های مشروع است؛ معلوم است. گسترش آزادی هم جزو وظایف شما است. یا حسن اجرای قانون (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۸/۰۴/۰۵).</p> <p>گسترش عدل و احیای حقوق عامه و آزادی‌های مشروع و</p>

مضمون فراگیر	مضمون سازمان‌دهنده	مضمون پایه‌ای	نقل قول
		- پیشنهاد برای وضع قوانین اقتضایی به قانون‌گذاران.	نظارت بر اعمال قانون را که در شمار هدف‌های قوه قضائیه در قانون اساسی است در رأس برنامه‌ها قرار دهید (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۷/۱۲/۰۶). از وظایف دستگاه قضایی، مبارزه با قانون‌شکنی و متوقف کردن قانون‌شکنان است (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۹۷/۰۴/۰۷).

شکل ۴: سازوکارهای «رفتاری» اقتدار قضایی از نگاه آیت‌الله خامنه‌ای با تمرکز بر ثبات

امنیت داخلی

۵. نتیجه‌گیری

بدون شک از مراجع تأثیرگذار بر امنیت داخلی کشور قوه قضائیه است که با تصمیمات قضایی خود در هر مورد می‌تواند بر فرایند امنیت افزایشی مؤثر باشد. از جهتی نیز توجه به قدرت و مؤلفه‌های کارآمدی و اقتدارزای این قوه به صورت مستقیم بر اعتماد عمومی به حاکمیت و در نتیجه افزایش مقبولیت و امنیت آفرینی در کشور نقش آفرینی می‌کند. با توجه به اینکه تدابیر و فرمایشات آیت‌الله خامنه‌ای به عنوان ولی فقیه و سیاست‌گذار اصلی انقلاب اسلامی در تبیین و تعیین اهداف و نحوه نیل به آن‌ها نقشی راهبردی و تعیین‌کننده دارد. از همین رو این تحقیق، به دنبال تبیین سازوکارهای اقتدار قضایی از نگاه آیت‌الله خامنه‌ای با تمرکز بر ثبات امنیت داخلی بوده است؛ در این راستا، یافته‌های تحقیق نشان داد؛ سازوکارهای اقتدار قضایی از نگاه آیت‌الله خامنه‌ای با تمرکز بر ثبات امنیت داخلی در دو بخش سازوکارهای ساختاری و رفتاری قابل صورت‌بندی‌اند؛ در این راستا، سازوکارهای رفتاری مشتمل بر گزاره‌هایی مانند؛ «جذب و گزینش»، «ترتیب و آموزش»، «به‌کارگیری و انتصاب» و «نظارت و واپایش» و سازوکارهای رفتاری اثربخش بر اقتدار قضایی از نگاه ایشان با تمرکز بر ثبات امنیت داخلی شامل «پیشگیری از جرم»، «اعتماد افزایشی»، «امنیت آفرینی»، «فساد ستیزی»، «عدالت ورزی»، «برنامه محوری و تحول‌گرایی»، «قاطعیت قضایی» و «قانون مداری» دسته‌بندی شد.

از منظر آیت‌الله خامنه‌ای توجه به اصلاح و تقویت مداوم ساختاری در قوه قضایی موضوعی ضروری است و ایشان بر این مهم، تأکید می‌ورزند و قوه قضائیه برای نیل به رسالت بنیادین خود در زمینه عدالت ورزی می‌بایست به الزاماتی مانند «جذب و گزینش»؛ «ترتیب و آموزش»؛ «به‌کارگیری و انتصاب» و «نظارت و واپایش» بیش از پیش متکی، متعهد و ملتزم باشد. در این راستا؛ جذب و گزینش دقیق یکی از ملزوماتی است که به عنوان الزام نخستین، در فرمایشات ایشان بسیار بیان شده است؛ در تبیین این یافته باید گفت؛ زیربنای هر سازمانی، نیروی انسانی آن است و داشتن یک زیربنای اثربخش به معنای قرار گرفتن شایسته‌ترین افراد در مناسب‌ترین موقعیت‌های شغلی، که این مهم

پیش‌شرط اساسی برای موفقیت سازمان به‌ویژه سازمان‌های نظامی و انتظامی محسوب می‌شود.

از دیگر ملزوماتی که بر مبنای تفکر متعالی آیت‌الله خامنه‌ای می‌بایست مدنظر قرار گیرد؛ موضوع و مقوله مهم «تربیت و آموزش» است. آماده‌سازی و تربیت نیروهای مؤثر، کارآمد و اثربخش از مهم‌ترین و ارزشمندترین اقداماتی است که می‌تواند زمینه تعالی سازمانی را فراهم کند. برای تربیت و آماده‌سازی کادر قضایی، باید به عوامل متعددی توجه نمود که براساس یافته‌های تحقیق و بر مبنای منظومه فکری ایشان، می‌بایست تربیت و ارتقای ویژگی‌های روحانی و جسمانی و تخصصی به‌موازات یکدیگر مورد توجه قرار گیرند. به‌کارگیری و انتصاب صحیح از دیگر الزاماتی بود که برابر یافته‌های تحقیق و بر مبنای منظومه فکری آیت‌الله خامنه‌ای می‌بایست در سازوکار قوه قضائیه گنجانده شده و مبنای عمل کارگزاران قوه باشد؛ انتخاب و انتصاب مدیران شایسته در رأس سازمان‌ها از اهمیت خاصی برخوردار است، قوه قضائیه به‌حسب وظایف و مأموریت‌های پیچیده، حساس و خطیری که بر عهده دارد، برای ایفای نقش‌های حساس خود در حوزه گسترش عدالت و آزادی‌های مشروع، نظارت بر حسن اجرای قوانین، رسیدگی به تظلمات، احیای حقوق عامه، کشف جرم، تعقیب و تعزیر مجرمین و اجرای حدود الهی، اقدام مناسب در پیشگیری از وقوع جرم و اصلاح مجرمین و در مجموع تولید، تأمین و تثبیت امنیت داخلی و صیانت از آن بدون بهره‌مندی از قضا و کارکنانی عادل و عالم نمی‌تواند به سرمنزل مقصود دست یابد. نظارت به معانی مراقبت، زیر نظر داشتن و در کنار کنترل و ارزیابی مستمر از وظایف مهم و بنیادین مدیر و ارکان اصلی و عناصر حیاتی مدیریت سالم به شمار می‌رود که در راهبری، استحکام و مدیریت صحیح نقشی اساسی و تعیین‌کننده ایفا می‌کند. نظارت و واپایش ناظر بر سازوکار نظارتی محکم و استواری است که تمام اضلاع و ابعاد قوه قضائیه را در برمی‌گیرد؛ این مهم، در کنار برنامه‌ریزی و سازمان‌دهی از ویژگی‌های مهم یک تشکیلات قضایی برای رسیدن به وضعیت آرمانی است و بر این اساس یکی از سازوکارهای اقتدار قضایی از نگاه آیت‌الله خامنه‌ای با تمرکز بر ثبات امنیت داخلی، موضوع پراهمیت «نظارت و واپایش» است.

بر اساس بیانات آیت‌الله خامنه‌ای در فرایند نظارت و واپایش می‌بایست به مقولاتی مانند: مبنا بودن قوانین سازمان در فرایند نظارت، پرهیز از برخورد سلیقه‌ای در نظارت‌ها، نظارت کیفی و جامع، استفاده از معیارهای متقن و شفاف در فرایند نظارت‌ها، استفاده از ناظران صالح و باتجربه، اثربخشی به نتایج نظارت‌ها، رسیدگی سریع و دقیق به گزارش‌های ناظران، تقویت ساختارهای نظارتی در سازمان، برخورد متناسب با متخلفان، تشویق متناسب افراد کارآمد، الگوسازی واحدها و یگان‌های شاخص، تعمیم فرایند نظارت و واپایش تا آخرین رده‌ها، پرهیز از هرگونه تبعیض در نظارت‌ها، رعایت انصاف در نظارت‌ها، نظارت مبتنی بر آموزش، لزوم نظارت دقیق حتی بر ارکان نظارتی توجه کرد.

«پیشگیری از جرم»، «اعتماد افزایی»، «امنیت آفرینی»، «فساد ستیزی»، «عدالت ورزی»، «برنامه‌محوری و تحول‌گرایی»، «قاطعیت قضایی»، «قانون‌مداری» و «مردم‌داری» از سازوکارهای رفتاری مدنظر آیت‌الله خامنه‌ای برای کارآمدی (اقتدار قضایی) با تمرکز بر ثبات امنیت داخلی بوده است. اگرچه با تعمق در فرمایشات ایشان درمی‌یابیم که برخی از این متغیرها دارای فراوانی و تأکید بیشتری از سوی ایشان است؛ اما در معنا این مفاهیم در تلازم با یکدیگر بوده و این اجزا را می‌توان از یک پیکره کل در کالبد سازمانی قوه قضائیه دانست و به‌هیچ‌روی برای یکی از آن‌ها نمی‌توان تقدم و تأخیری برشمرد. باین‌حال، اگر فراوانی و تأکیدات ایشان بر یک کلیدواژه را به‌عنوان معیاری برای ارزش‌گذاری هر یک از گزاره‌های فوق در نظر بگیریم، آیت‌الله خامنه‌ای اعتماد افزایی، عدالت‌گستری و قاطعیت قضایی را همواره مورد تأکید قرار داده‌اند. از سوی دیگر تأکیدات ایشان بر مبنا بودن قانون در کنشگری و هرگونه برنامه تحولی قوه قضائیه نشان می‌دهد همچون دیگر بخش‌های حکومت‌داری، ایشان قانون را فصل‌الخطاب تمام ارکان حاکمیتی در جمهوری اسلامی می‌دانند و همان‌گونه که تصریح فرموده‌اند؛ «امنیت دادن به مردم یک‌پایه مهمش روی دوش قوه قضائیه است. چه امنیت اجتماعی، چه امنیت اقتصادی، چه امنیت اخلاقی، چه امنیت حیثیتی» (خامنه‌ای، بیانات، ۱۳۸۶/۰۴/۰۷) و به‌صراحت «اقتدار» قوه قضائیه را از ملزومات تأمین امنیت در سطح جامعه دانسته‌اند، از این‌رو، مبتنی بر فرمایشات آیت‌الله

خامنهای و با تکیه بر منظومه فکری ایشان می‌توان اعتماد و اقتدار را در کنار بایسته‌های عدالت ورزی، فسادزدایی و قانون مداری در بستر برنامه‌هایی مدون و تحول‌گرایانه به‌عنوان سازوکار قوه قضائیه برای تولید، تأمین و تثبیت امنیت داخلی در سطح جامعه دانست.

فهرست منابع:

- اعتمادی، علی؛ شاملو، باقر؛ علیمرادی، امان‌اله؛ احمدی موسوی، سیدمهدی (۱۳۹۹). جایگاه احترام به کرامت انسانی در ارتقای اقتدار قضایی. تحقیقات حقوقی بین‌الملل. ۱۲ (۶۶). ۱۵۹-۱۸۲.
- افتخاری، اصغر؛ باباهادی، محمدباقر (۱۳۹۷). راهبردها و سیاست‌های ارتقای کارآمدی نظام اسلامی در اندیشه آیت‌الله خامنه‌ای. فصلنامه راهبرد. ۲۸ (۹۰). ۵-۳۳.
- خامنه‌ای، سید علی (۱۳۶۸-۱۴۰۴). بیانات از سال‌های ۱۳۶۸ الی ۱۴۰۴.
- خشنودی، محمدمهدی؛ عزیزی، ابراهیم (۱۴۰۲). بایسته‌های الگوی تحول قوه قضائیه مبتنی بر گفتمان آیت‌الله خامنه‌ای. مطالعات مدیریت راهبردی دفاعی. ۲۵-۱.
- زارع زاده، رسول (۱۳۹۲). الگوی تحلیل امنیت داخلی: تبیین مؤلفه‌های اثرگذار بر امنیت داخلی در سطح کلان. فصلنامه آفاق امنیت. ۵ (۱۹). ۷-۳۸.
- زاهدی، شمس‌السادات؛ الوانی، سیدمهدی؛ فقیهی، ابوالحسین (۱۳۹۳). فرهنگ جامع مدیریت. انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی.
- زین‌الدینی، مجید؛ فرهی، علی؛ سلطانی، محمدرضا (۱۳۹۵). پیامدهای کارآمدی در قوه قضائیه از منظر امام خمینی (ره) و آیت‌الله خامنه‌ای. مطالعات دین، معنویت و مدیریت. ۵ (۸ و ۹). ۱۶۱-۱۸۰.
- زین‌الدینی، مجید؛ فرهی، علی؛ سلطانی، محمدرضا (۱۳۹۵). سازوکارهای کارآمدی در قوه قضائیه بر اساس گفتمان امام خمینی (ره) و آیت‌الله خامنه‌ای. فصلنامه امنیت ملی، ۵ (۱۸). ۱۴۳-۱۲۱.
- زین‌الدینی، مجید؛ فرهی، علی؛ سنجقی، محمدابراهیم (۱۳۹۵). الگوی کارآمدی در قوه قضائیه بر اساس رهنمودهای امام خمینی (ره) و آیت‌الله خامنه‌ای. مدیریت اسلامی. ۲۴ (۲). ۱۶۷-۱۹۰.
- سعادت، اسفندیار (۱۳۹۰). مدیریت منابع انسانی. تهران: نشر سمت.
- عالی‌پور، حسن؛ رضایی، سعید؛ صداقتی، سهام (۱۳۹۷). کارآمدی قضایی و امنیت ملی؛ پویایی اندیشه قضایی در برابر پویایی رویه قضایی. مطالعات راهبردی. ۲۱ (۸۲). ۹۳-۱۲۰.

- محمدی، سید محمود؛ امینی، سیدجواد؛ فقیه، علیرضا (۱۴۰۰). جایگاه امنیت قضایی در الگوی حکمرانی قضایی جمهوری اسلامی ایران. جامعه‌شناسی سیاسی. ۴ (۴)، ۳۰۷۶-۳۰۹۹.
- مرادی، خدیجه (۱۴۰۲). شایستگی‌های خاص مدیران قوه قضائیه با تأکید بر تحلیل اسناد بالادستی و دیدگاه مدیران. تعالی منابع سازمانی. ۴ (۳)، ۲۷-۴۳.
- مروتی، ایرج (۱۴۰۲). اصول تحقق امنیت قضایی در نظام کیفری ایران. تمدن حقوقی. ۶ (۱۶)، ۲۹۷-۳۱۶.
- هرسی، پال و کنث، بلانچارد (۱۳۸۰). مدیریت رفتار سازمانی. ترجمه علی علاقه بند. تهران: انتشارات امیرکبیر.
- هومن، حیدرعلی (۱۳۸۱)، تهیه و استانداردسازی مقیاس سنجش رضایت شغلی. تهران: مرکز آموزش مدیریت دولتی.
-
-
- Barney, J. B (1991). "Firm Resources and Sustained Competitive Advantage." *Journal of Management*, 17(1), 99-120.
- Drucker, P. E (2000). *The Practice of Management* Harper&Row. New York, 225.
- Falavigna, G., & Ippoliti, R (2021). Reform policy to increase the judicial efficiency in Italy: The opportunity offered by EU post-Covid funds. *Journal of Policy Modeling*, 43(5), 923-943.
- Kim, J., Shi, T. T., & Verdi, R. S (2024). The innovation consequences of judicial efficiency. Available at SSRN 4520053.
- Von Bertalanffy, L (1968). *General System Theory: Foundations, Development, Applications*. George Braziller.
- Zulaeha, M (2023). E-Courts in Indonesia: Exploring the opportunities and challenges for justice and advancement to judicial efficiency. *International Journal of Criminal Justice Sciences*, 18(1), 183-194.